

دانشنامه فلسفه استنفورد (۴۹)

نسبی‌انگاری اخلاقی

کریس گوانز
ترجمه مهدی اخوان

سرشناسه: گوانز، کریستوفر دبلیو، ۱۹۵۱-م. Gowans, Christopher W.

عنوان و نام پدیدآور: نسبی انگاری اخلاقی / کریس گوانز؛ ترجمه مهدی اخوان.
مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.

فروست: دانشنامه فلسفه استنفورد؛ ۴۹. دبیر مجموعه مسعود علیا.

شابک: ۲-۲۲۱-۲۷۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه یکی از مقالات اینترنتی دانشنامه فلسفه

استنفورد تحت عنوان Moral Relativism The Stanford Encyclopedia of

philosophy Chris Gowans, Dec 9, 2008 است.

موضوع: نسبیت (اخلاق)

موضوع: اخلاق

شناسه افزوده: اخوان، مهدی، ۱۳۵۶-، مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۹۵ن گ/ ۳۷BJ

رده‌بندی دیویی: ۱۷۱/۷

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۹۷۷۱۳۹

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Moral Relativism

The Stanford Encyclopedia of Philosophy

Chris Gowans, Dec 9, 2008

این مجموعه با کسب اجازه از گردانندگان دانشنامه
فلسفه استنفورد (SEP) منتشر می‌شود.

انتشارات قنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

دانشنامه فلسفه استنفورد (۴۹)

دبیر مجموعه: مسعود علیا

نسبی‌انگاری اخلاقی

کریس گوانز

ترجمه مهدی اخوان

چاپ اول

۱۶۵۰ نسخه

۱۳۹۴

چاپ پڑمان

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۲ - ۲۲۱ - ۲۷۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 278 - 221 - 2

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۶۰۰۰ تومان

فهرست

پیشگفتار دبیر مجموعه	۷
درآمد	۱۱
۱. زمینه تاریخی	۱۳
۲. صورت‌ها و دلایل [نسبی‌انگاری]	۱۹
۳. نسبی‌انگاری اخلاقی توصیفی	۳۱
۴. آیا اختلاف نظرهای اخلاقی به نحوی عقلانی قابل حل و فصل‌اند؟	۴۳
۵. نسبی‌انگاری اخلاقی در فرااخلاق	۵۱
۶. مواضع مرکب: آشتی میان نسبی‌انگاران و عینی‌انگاران؟	۶۳
۷. نسبی‌انگاری و مدارا	۷۷
کتابنامه	۸۳
واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۹۱
نمایه	۹۳

پیشگفتار دبیر مجموعه

بسیاری از کسانی که در ایران به نحوی از انحا کار فلسفی می‌کنند و با فضای مجازی اینترنت نیز بیگانه نیستند نام دانشنامه فلسفه استنفورد^۱ را شنیده‌اند و چه بسا از این مجموعه کم‌نظیر بهره نیز برده باشند. این دانشنامه حاصل طرح نیکویی است که اجرای آن در سال ۱۹۹۵ در دانشگاه استنفورد آغاز شد و همچنان ادامه دارد. به لطف کمک‌هایی که گردانندگان این مجموعه از آن‌ها برخوردار شده‌اند، متن کامل تمامی مقالات این دانشنامه در اینترنت به رایگان و به آسان‌ترین شکل در دسترس خوانندگان علاقه‌مند قرار گرفته است.

نگاهی به ساختار و مندرجات مقاله‌ها و مرور کارنامه نویسندگان آن‌ها، که عموماً در حیطه کار خویش صاحب نام و تألیفات درخور اعتنا هستند، گواهی می‌دهد که با مجموعه‌ای خواندنی مواجهیم. مجموعه‌ای که غالباً مدخل‌های مناسبی برای ورود به گستره‌های متنوع تأمل فلسفی به دست می‌دهد. به این اعتبار، می‌توان به جرئت گفت کسی که می‌خواهد اولین بار با مسئله یا مبحثی در فلسفه آشنا شود، یکی از گزینه‌های راهگشایی که پیش رو دارد این است که ابتدا به سراغ مدخل یا مدخل‌های مربوط به آن در این دانشنامه برود.

دانشنامه فلسفه استنفورد (به سرپرستی دکتر ادوارد ن. زالتا^۲)

1. *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (SEP)

2. Edward N. Zalta

افزون بر این‌که پیوندی فراگیر میان فضای دانشگاهی و عرصه عمومی برقرار کرده، ویژگی‌های درخور توجه دیگری هم دارد. حجم بسیاری از مقاله‌های این دانشنامه چشمگیر است. ظاهراً دست نویسندگان در شرح و بسط کثیری از موضوعات و مباحث باز بوده است. دیگر این‌که در کنار مدخل‌های نام‌آشنا گاه به موضوعات و مسائل کم و بیش بدیعی پرداخته شده است که شاید در نظر اول ورودشان به دانشنامه‌ای فلسفی غریب بنماید و در عین حال خواننده را به بازاندیشی دربارهٔ دامنهٔ تفکر فلسفی و نسبت آن با زیست‌جهان خویش فراخواند. کتابنامه‌های مندرج در پایان مقاله‌ها نیز، که معمولاً به دقت تدوین شده‌اند، یکی از محسنات این دانشنامه است که به‌ویژه به کار دانشجویان و محققانی می‌آید که می‌خواهند در زمینه‌ای خاص پژوهش کنند. این را هم نباید از نظر دور داشت که خاستگاه این دانشنامه به هیچ روی موجب نشده است که متفکران و مباحث فلسفهٔ قاره‌ای نادیده گرفته شوند.

انتشار تدریجی این دانشنامه به زبان فارسی و فراهم کردن امکان مواجههٔ شمار هرچه بیشتری از خوانندگان علاقه‌مند با آن، چه‌بسا استمرار همان غایتی باشد که موردنظر بنیان این طرح بوده است. بر این اساس، در گام نخست انتخابی اولیه از میان مدخل‌های پرشماری که در دانشنامه آمده است صورت گرفته و کار ترجمهٔ آن‌ها به سعی مترجمانی که با این طرح همکاری دارند به تدریج پیش می‌رود. ترجمهٔ کل دانشنامه البته غایتی بلندپروازانه است، به‌ویژه با توجه به این‌که هنوز همهٔ مقاله‌های آن به نگارش درنیامده‌اند. با این حال، تلاش بر این است که، در صورت فراهم بودن شرایط، انتشار این مجموعه استمرار پیدا کند و به سرنوشت مجموعه‌هایی دچار نیاید که آغازی چشمگیر داشته‌اند ولی دولتشان چندان پاینده نبوده است.

روال غالب این است که هر کدام از مدخل‌ها در یک مجلد منتشر شود، اما در مواردی که حجم یک مدخل از حداقل لازم برای این‌که به

هیئت مجلدی مستقل منتشر شود کمتر باشد، آن مدخل همراه با مدخل دیگری که با آن قرابت موضوعی دارد انتشار می‌یابد. به درخواست دکتر زالتا، نسخهٔ اساس ترجمه‌ها آخرین ویراستی خواهد بود که در بخش آرشیو دانشنامه درج شده است، و همین امر در چاپ‌های مجدد ترجمه‌ها مبنای قرار خواهد گرفت. در مرحلهٔ ویرایش، تمامی ترجمه‌ها سطر به سطر با متن انگلیسی مقابله خواهند شد تا عیار کار درخور این مجموعه باشد. در این میان تلاش می‌شود توازن شایسته‌ای میان احترام به سبک و زبان هر مترجم از یک سو و اقتضائات مجموعه از سوی دیگر به دست آید. طرح انتشار این مجموعه شاید فردی بوده باشد، اما اجرا و اتمام آن البته کاری جمعی است و با تلاش مشترک و همراهی دوستانی میسر می‌شود که به این کار دل می‌سپارند. افزون بر ترجمانی که در این طرح همکاری می‌کنند، سپاسگزار دیگرانی هستم که مساعدتشان پشتوانهٔ اجرای شایستهٔ آن است. به‌ویژه از آقای دکتر زالتا و سایر گردانندگان دانشنامه قدردانی می‌کنم که اجازه دادند مجموعه حاضر به زبان فارسی منتشر شود. همچنین، باید یاد کنم از آقای امیر حسین زادگان، مدیر انتشارات ققنوس، که زمینهٔ اجرای طرح را فراهم کردند؛ آقای دکتر سید نصرالله موسویان، که یاری بی‌دریغشان برای این مجموعه بسیار مغتنم بوده است؛ آقای احمد تهوری، مدیر روابط عمومی انتشارات، که در تسهیل ارتباطات نقش مؤثری داشته‌اند؛ و آقای جهانگیر ملک‌محمدی و یکایک همکاران ایشان در بخش فنی انتشارات، که می‌کوشند این مجموعه با شکل و شمایلی درخور منتشر شود.

مسعود علیا

زمستان ۱۳۹۲

[درآمد]

نسبی‌انگاری اخلاقی - هم در فلسفه و هم خارج از آن - ممیزه نامعمولی دارد: به مراتب بیش از آن‌که کسی صریحاً خود را قائل به آن بداند، به دیگران نسبت داده می‌شود. آن هم تقریباً در همه حال از سر انتقاد. در عین حال، نسبی‌انگاری اخلاقی مبحثی رایج در فرااخلاق^۱ است، و فلاسفه معاصر هستند که از برخی روایت‌های آن دفاع می‌کنند. مهم‌ترین آن‌ها گیلبرت هارمن^۲ و دیوید ب. وُنگ^۳ هستند. فهم‌های گوناگونی از اصطلاح «نسبی‌انگاری اخلاقی» وجود دارد. غالباً آن را ناظر به رأیی تجربی می‌دانند که بنا بر آن، اختلاف نظرهای اخلاقی عمیق و وسیعی وجود دارد و نیز رأیی فرااخلاقی دایر بر این‌که صدق یا توجیه احکام اخلاقی مطلق نیست، بلکه در نسبت با گروهی از اشخاص، نسبی است. گاه «نسبی‌انگاری اخلاقی» با موضعی هنجاری مرتبط است ناظر به این‌که چگونه باید نسبت به دیگرانی که با ما اختلاف نظر اخلاقی دارند بیندیشیم یا رفتار کنیم، و این موضع عموماً بر آن است که باید با آن‌ها مدارا کنیم.

1. metaethics

2. Gilbert Harman

3. David B. Wong